

شهادت شیخ فضل‌الله نوری رهبر نهضت مشروطه 11 مرداد 1288

شهید شیخ فضل‌الله نوری از جمله روحانیونی بود که در پیروزی نهضت مشروطه نقش مهمی ایفا کرد؛ اما، پس از مشاهده انحراف این نهضت بنای مخالفت با روشنفکران غرب‌زده گذاشت. او خواستار مشروطه مشروع بود و مشروطه‌ای را که بنای آن برپایه قوانین اسلامی کشورهای غربی و الگوبرداری از تمدن و فرهنگ غربی بود را رد می‌کرد. او از نخستین عالمان اسلامی بود که به نقشه استعمار در جهت اسلام‌زدایی و جایگزین کردن حکومت لائیک تحت پوشش مشروطه و قانون اساسی پی‌برد و سعی کرد تا اجازه ندهد ملی‌گرایی به جای اسلام‌گرایی بنشیند و به نام آزادی و دموکراسی، بی‌بند و باری غربی در جامعه اسلامی حاکم شود.

پس از فتح تهران که مشروطه‌خواهان از هر سو به تهران هجوم آوردند و حکومت استبدادی محمدعلی شاه را سرنگون کردند، بواسطه انحرافات بسیاری که در میان ایشان وجود داشت و دست‌های خارجی که آنها را هدایت می‌کرد، منزل شیخ فضل‌الله نوری را که از رهبران اصلی مشروطیت و از نخستین قیام‌کنندگان برای ایجاد عدل و برچیدن بساط ظلم بود محاصره کردند.

یک نفر از سفارت روس وارد خانه شد و از ایشان خواست که به سفارت روسیه پناهنده شوند. اما شیخ بشدت مخالفت کرد بعد، آن شخص اظهار کرد که اگر حاضر نمی‌شوید بیا باید لاقل پرچم را بالای در خانه نصب نمایید باز هم شیخ فضل‌الله جواب داد که «اسلام زیر بیرق کفر نمی‌رود» و فرمود: «آیا رواست که من پس از هفتاد سال که محاسنم را برای اسلام سفید کرده‌ام حالا بیایم بروم زیر بیرق کفر؟»

پس از آن شیخ همه اطرافیان را مرخص کرد تا به ایشان آسیبی نرسد. سرانجام شیخ فضل‌الله را دستگیر کرده و پس از سه روز محاکمه‌ای صوری تشکیل داده و یکی از منحرفان روحانی‌نما حکم اعدام ایشان را صادر کرد. در آستانه اعدام، یکی از رجال وقت با عجله برای او پیغام آورد که شما این مشروطه را امضا کنید و خود را از کشتن برهانید. ایشان در جواب گفت: «دیشب رسول خدا را در خواب دیدم فرمودند: فردا شب مهمان منی و من چنین امضایی نخواهم کرد». مرحوم جلال آل‌احمد در کتاب خدمت و خیانت روشن‌فکران می‌نویسد:

«من نعلش آن بزرگوار را بر سردار همچون پرچمی می‌دانم که به علامت استیلائی غرب‌زدگی پس از 200 سال کشمکش بر بام سرای این مملکت افراشته شد.»